

Homer

Odiseja

**Preveo i protumačio:
Tomo Maretić**

eLektire.skole.hr

SADRŽAJ

PRVO PJEVANJE _____	3
DRUGO PJEVANJE _____	14
TREĆE PJEVANJE _____	25
ČETVRTO PJEVANJE _____	37
PETO PJEVANJE _____	57
ŠESTO PJEVANJE _____	69
SEDMO PJEVANJE _____	77
OSMO PJEVANJE _____	86
DEVETO PJEVANJE _____	100
DESETO PJEVANJE _____	113
JEDANAESTO PJEVANJE _____	127
DVANAESTO PJEVANJE _____	143
TRINAESTO PJEVANJE _____	154
ČETRINAESTO PJEVANJE _____	165
PETNAESTO PJEVANJE _____	178
ŠESNAESTO PJEVANJE _____	191
SEDAMNAESTO PJEVANJE _____	202
OSAMNAESTO PJEVANJE _____	216
DEVETNAESTO PJEVANJE _____	226
DVADESETO PJEVANJE _____	240
DVADESET PRVO PJEVANJE _____	250
DVADESET DRUGO PJEVANJE _____	261
DVADESET TREĆE PJEVANJE _____	273
DVADESET ČETVRTO PJEVANJE _____	282
Tumačenje riječi i imena _____	294

PRVO PJEVANJE

(1. dan)

Bogovi vijećaju. Atena hrabri Telemaha.

1. Zaziv Muze. 1—10.

O junaku mi kazuj, o Muzo, o prometnom onom,¹
Koji se mnogo naluto razorivši presvetu Troju;
Gradove ljúdí mnogih on vidje ì čúd im spozna,
Ì mnogē nà moru jade pretrpje ù srcu svojem
5 Za dušu svoju se boreć i povratak svojih drugóvâ.
Ali ni tako drugóvâ on nē spase, ako i želje,
Jer smrt nađoše sami zbog svojega drskoga gr'jeha
Jesti idući stado, ludáci, Hiperióna
Helija, koji je dan za povratak uzeo njima.
10 I nama, Zeusova kćeri,² pripòdvjedi o tome svemu!

2. Bogovi u vijeću. Odisej treba da se vrati kući. 11—95.

Koji se prijekoj smrti izmàkoše, oni su doma
Onda već bili svi ukloniv se ratu i moru,
Samo je njega željnog i povratka svojeg i žene
15 Držala gospođa nimfa Kalipsa u prostranoj spilji,
Boginja ùzoritā, želéći, muž da joj bude.
Ali kad minuše ljeta, te ònā godina dođe,³
Koje bogovi njemu odrediše doma na otok
Itački vratiti se. — ni tamo med milima svojim
On se ne prèsta mućit — tad bozima bude ga žao.
20 Al' Posidónu ne; i bogòlikī dok se Odisej
U zemlju nē vrātī svoju, na njèga se srđāše ljuto.⁴
Među Etiopce on je zapútio dàlekē bio
(Koji su sv'jeta na krāju i dvoji jesu, te jednim

¹ 1. »O junaku mi kazuj«. Homer vrlo rijetko spominje sebe; on stoji iza onoga, što priča i opisuje, posve u pozadini. I u našoj narodnoj epici pjevači rijetko spominju sebe; vidi u T. Maretić, *Naša narodna epika*, str. 78.

² 10. »Zeusova kćeri«, to je Muza (isp. st. 1); o Muzama vidi u Tumačenju riječi i imena na kraju knjige.

³ 16. »ona godina« — to je dvadeseta godina od Odisejevu polaska u trojanski rat, deseta iza pada Troje, a osma nakon Odisejeva dolaska na Kalipsin otok Oigigiju. Pjesnik dakle, prema običaju epske poezije, upada odmah in medias res.

⁴ 21. Posidon se ljuti na Odiseja zato što je oslijepio njegova sina Kiklopa Polifema, vidi st. 68—70.

25 Stan je, gdje zalazi bog Hiperiōn, — gdje uzlazi, drugim),
 Tamo da volujsku on hekatombu i janjeću primi.
 Tû se veselio sjèdèć i častèć se, à drugi bozi
 Tada se skupili bjehu u dvorima òlimpskog Zeusa.
 Med njima besjedu počne i ljúdi i bogova otac.
 Jer se nezazornog sjeti Egista u srcu svojem,
 30 Kog Agamèmnonov sin daleko glasoviti Orest
 Ubi, — i njega se sjetiv progòvorī bozima vječnim:
 »Aj koliko se tuže na bogove smrtnici ljudi
 Govoreć, od nas zla da dolaze, à jade sami
 Spremaju preko sudbinē grijehom i drskošću sebi!
 35 Tako se preko sudbine Atridovom⁵ vjenčanom ženom
 Oženi Egist, a njega na povratku njegovu ubi
 Znajući, da će i sām zaglaviti, jer smo mu rekli
 Prije, skoròteću k njemu, oštròvidnōg Hermiju poslav,
 Neka se ne ženi njom i njena ne ubija muža,
 40 Jer će mu osveta doći od Orèsta, Atrídova sina,
 Kad on u napon dođe i zemlje se svoje uželi.⁶
 Tako mu Hermija reče, al' nije ga mogo odvratit
 Dobro mu misleć, a sad je pretrpio kazan on za sve.«
 Sjàjnōkā boginja njemu Atena odgòvorī ovo:
 45 »Ōče Krōnīde naš, nad vladárima vladāru prvi,
 I pravo jeste, što onaj sad mrtav po zasluzi leži,
 I drugi pogini tako, tko učini takovo štogod!
 Al' za Odisejem hrabrim u mēni kida se srce.
 Nesretnik od prijateljā dalēko nevolje pati
 50 Dugo na otoku već oblivenōm odsvud, sredina
 Gđjeno je morska, a na tom šumovitom otoku stanom
 Ljutog Atlasa kći se nastanila: dūbine morske
 Tome su poznate sve, on stupove dugačke drži,
 Koji razdvajaju nebo od zemlje.⁷ Kći mu jadnika
 55 Sveder ùstavljā plačnog Odiseja, sveder ga mami
 Ona riječima ljupkim i ùmiljatīm, da s uma
 Kòliko želi da i dim od zemlje svoje još vidi,
 Kako Itaku smetne, — al' on je umr'jeti gotov,
 Kako se uvis diže. I tvoje, òlimpski Zeuse,
 60 Zar se nè krèćè srce? Odisēj zar ti ugáđō
 Nije kod argejskih lađa na širokom trojanskom polju
 Prinoseć žrtve? tà gnjevan na njega što si toliko?«
 Njoj odgovarajuć Zeus nebésā oblačitelj reče:
 »Čedo, kakva ti riječ iz ograde zubne izmàče?
 65 Gdje bih zaboravit ja Odiseja mogo božanskog,
 Koji je umom od ljudi odvojio! Obilno on je
 Žrtvovo bozima vječnim, vladarima širokog neba.
 Al' se neprestano na nj zemljòmičnī srdi Posidōn

⁵ 35. »Atridovom«, tj. Agamemnonovom.

⁶ 41. Orest se u vrijeme umorstva svoga ocu Agamemnona nalazio u Ateni i tamo se zadržao dok nije odrastao; vidi 3. pjev. 36—387.

⁷ 53—54. Pjesnik naivno zamišlja da nebo poput stropa kakve dvorane počiva na golemim stupovima, koji ga razdvajaju od zemlje.

70 Radi Kiklopa onog bogòlikōg, rad' Poliféma,
 Kojem je izbio oko Odisēj, à òn je òd svīh
 Kiklopa prvi jačīnom; Toósa ga rodila nimfa,⁸
 Koja je kći Forkina, vladara trepetljivom moru.
 Pošto je bog Posidōn u prostranoj obljudi spilji.
75 Otađ Odiseja uđilj zemljòtres Posidōn od zemlje
 Ođoni njegove rodne daleko, al' ubit ga neće,
 Nego se ovdje mi dogovorimo sad, da se vrati
 U zemlju svoju Odisēj! a gnjeva će svoga se proći
 I sam Posidōn, jer neće i ðaljē srdit se moći
 Svima bozima vječnim uz prkos, preko volje njihne.«